

Aftenposten Tirsdag 25. april 1995**Frigjøringsjubileet**

Veteraner - helter - forsoning

Av Ole-Thor Svele, Bærum

Den 8. mai skal jeg gå fra Universitetsplassen til Festningsplassen. Jeg er veteran. Jeg gleder meg ikke så meget til det. Her er skrevet ting som tar lysten fra en. Uvilkårlig tenker jeg på at langsmed gaten står det folk som tror vi går der fordi vi føler oss som helter. Og det er ingen god følelse. La meg håpe at jeg tar feil.

Jeg var på veterantreff i Valdres en gang i åttiårene. Stedets avis, «Valdres», hadde den gang en leder som med sin overskrift kastet et dystert lys over oss. Der sto noe om at heltedyrkingen nå måtte slutte. Har vi bruk for heltedyrkingen nå? Det var overskriften. Vår egen kong Olav V var med oss på middagen etterpå. Vi følte oss beæret. Vi følte oss ikke som helter.

Offiserer var med oss og kunne forklare ting vi hadde lurt på i årtier. Vi fikk vite at der og der hadde det ligget en norsk avdeling, og jammen fikk ikke fienden en slik bekomst at han trakk seg tilbake. Jeg møtte for første gang store karer fra Vestlandet som hadde avløst oss. Endelig fikk vi tatt hverandre i hånden. Og så kommer dette inn med «heltedyrkingen»!

Helter vi? Jeg er blitt spurt om jeg ville kåsere om den 8. mai. Det kan jeg ikke. Vi sto på veien fra Skoganvarre og reparerte veien som var sprengt av tyskerne etter deres retrett ut av Finland. Den 8. mai kom det en same forbi, og vi spurte ham om han nå visste at det var blitt fred! Til det svarte han: Kem var det som vann! Dagen etter sto lederen for Rikspolitiet og ønsket de første norske soldater velkommen på norsk jord. Det var med undring vi hørte dette, vi i Rikspolitiets første og annet kompani. Vi hadde vært i Finnmark siden januar/februar.

Nei, helter vi?

Per Egil Hegge skriver den 12. april: La heltene få rope et siste hurra. Vi roper ikke. Det får eventuelt andre gjøre.

Forsoning. I 1960 satt jeg sammen med tyske studenter i Hamburg. Det ble drukket mye øl. Dermed kom det taler hvor alle sa at det ikke var lett å være tysker i London og Paris. De mente de ikke hadde noen skyld. De var jo født i -39 og på førtitallet. Som nordmann ble jeg oppfordret til å holde en svartale. Jeg sa jeg forsto dem og at jeg naturligvis kunne forstå deres bitterhet. Jeg var mektig enig i at disse ikke hadde noen skyld. Så la jeg til: - Jeg drikker gjerne øl sammen med tyske studenter, men jeg hadde ikke gjort det sammen med deres fedre. Om de forsto det? De sa de gjorde.

I alle år etter krigen har jeg kjempet mot lysten til å generalisere. Jeg skiller tyskeren etter alderen. Og jeg har intet ønske om å treffe tyske veteraner fra Bagn og Tonsåsen, ei heller fra Kirkenes til Alta. Så slipper jeg å ta noen i hånden. Jeg har sterke minner fra både femti og femogfemti år bak meg. Men noe hurra-rop fra meg og mine medveteraner skal man slippe å få høre.